

9786727300001

ОСОБИСТІСТЬ

«Катували 5 годин і приставили пістолет до голови»

«Мені пощастило – я живий. А декого вони ж закатували», – каже Мирон Маркевич.

Шокуючі подробиці нападу – на с. 10



ФОТО: UNIAN

ЦІКАВА

Читанка

11 лютого 2026 року №2(3)Ціна договірна

НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ

Зі штучним серцем народила дитину!

«Люди дивуються, що у мене немає пульсу»

Юлія ВАРЧУК, shotam.info



«У соцмережах мене називають кіборгом, або залізною людиною», – каже Ольга Ключова і додає, що тепер уже не ображається на такі порівняння.

Вночі Ольга спить біля розетки, а вдень «підключена» до батарейок, які постійно носить із собою.

Вражаюча історія – на с. 6

ЛЮБОВ – ЗЛА!

З милим рай – і в африканському шалаші!

У 1986 році молода швейцарка із заможної сім'ї Корінна Хофманн вирушила у передвесільну подорож Кенією зі своїм нареченим. Але, коли побачила чорношкірого стрункого воїна з племені самбуру (спорідненого з масаями) Лкутінгу Лепарморійо, який «був схожий на висічену з дерева статую», то в одну мить зрозуміла, що її життя вже ніколи не буде таким, як раніше.

Дівчина розірвала заручини, залишила успішний бізнес у Швейцарії (магазин весільних суконь), продала автомобіль, щоб назавжди переїхати до Африки, та з головою поринула у нове життя в джунглях



Маленька Напіраї – плід кохання білолицької Корінни з темношкірим Лкутінгу, який «був схожий на висічену з дерева статую».

Корінна в одну мить зрозуміла, що її життя вже ніколи не буде таким, як раніше.

Що ж принесло їй це кохання – на с. 8

ЗНАЙ НАШИХ!

Вишила дводушника з двома серцями – і... перемогла в Італії!



Ось ця вишита робота «Зображення 1» Марії Різак вразила італійських митців.

Молода художниця із Мукачєва Марія Різак увійшла до числа переможців 60-ї Болонської виставки ілюстраторів, яка традиційно проводиться під час Болонського ярмарку дитячої книги. Її півтораметрова вишивка про закарпатську нечисть, яку «три місяці вишивала кожного дня», підкорила серця європейських митців

Як народилася переможна ідея, читайте на с. 7

СИЛА ЛЮБОВІ



У МЕНЕ РАК А МІЙ ЧОЛОВІК В ПОЛОНІ 2 РОКИ СКАЖІТЬ МІ ЩЕ КОЛИСЬ ПОБАЧИМОСЬ? #ВОЛЮ МОРПІХАМ #СВОБОДУ 501 ОБМП

Ольга Куртмаллаєва протягом майже чотирьох років боролася за звільнення свого чоловіка і його побратимів.

«Я не можу зараз померти, тому що хто його буде витягувати з полону?»

Після майже чотирьох років російської неволі додому повернувся морський піхотинець Руслан Куртмаллаєв, якого разом із побратимами командир передав у руки ворогу. Про це повідомила дружина військового Ольга Куртмаллаєва, яка попри четверту стадію раку, увесь цей час боролася за повернення коханого

Олена БАРСУКОВА, life.pravda.com.ua

«МИ РІК ДОВОДИЛИ, ЩО ВОНИ – НЕ ДЕЗЕРТИРИ»

Руслан Куртмаллаєв служив у війську ще до початку повномасштабного вторгнення. На початку березня 2022 року разом із побратимами він став на захист Маріуполя на заводі Ілліча та «Азовмаші».

Але у квітні 277 бійців його підрозділу через обман потрапили у полон. Начальник речової служби 501-го ОБМП Костянтин Безсмертний зрадив присязі та вмовив їхнього командира здатися: за даними ДБР, морпіхам наказали передислокуватися, а насправді – переправили до ДНР і віддали в руки російським.

Зворушлива розповідь – на с. 2

Степан Бандера знав 6 мов, тому читав світову класику та спогади політиків в оригіналі. Не вживав алкоголь і не палив, вважаючи дисципліну тіла важливою частиною боротьби.

Провідник грав на гітарі та мандоліні, співав у хорі та брав участь у театральних виставах.

У повсякденному житті він вмів самостійно ремонтувати годинники та навіть лагодити взуття.

Він був активним атлетом – захоплювався шахами, лижним спортом, плаванням та легкою атлетикою.



Степан БАНДЕРА (1909–1959), політичний діяч, революціонер, один із радикальних та чільних ідеологів, практиків і теоретиків українського націоналістичного руху XX століття, національний Герой України:

«І прийде час, коли один скаже: «Слава Україні!», а мільйони відповідатимуть: «Героям слава!».



● СЕРЦЯ, ВІДДАНІ УКРАЇНІ



Ну як в таку красуню було не закохатись!



Ярослава Бандера (Опарівська) з найстаршою донькою Наталею. Фото з архіву ЦДВР.



На фото Музею історії міста Коломиї: родина Бандери (Ярослава друга зліва, Степан – третій зліва) під час відпочинку, 1959 рік. Через кілька тижнів провідника ОУН застрелять...

Хто вона – третя любов Степана Бандери?

Уже через місяць після знайомства з Ярославою Опарівською (їй було 23, йому – 31) Степан запропонував дівчині шлюб, бо відчув, що їх об'єднує і трепетне почуття одне до одного, і безумовна любов до України. Розумна, діяльна, життєлюбна, водночас терпляча й м'яка – вона не залишила Степана Бандеру ні в часи успіху та визнання, ні в роки переслідувань, переховувань та цькування. І завжди залишалася в його тіні, хоча й керувала жіночою мережею ОУН

Марина ЛУГОВА

НА «РУШНИЧОК ЩАСТЯ» ЛЕГЕНДАРНИЙ УКРАЇНЕЦЬ СТАВ У КРАКОВІ

Першим коханням Степана Бандери була Юлія Якимович, яка жила в сусідньому селі на Прикарпатті. Однак вона не відповіла взаємністю, попри те, що Бандера читав їй вірші Шекспіра. Дивовижно, але всюдисущі каральні органи РСРП так і не дізнались про його ставлення до неї. Інакше б доля цієї жінки була б сумною, адже всіх людей, якоюсь мірою пов'язаних з Бандерою, було знищено або вони зазнали репресій.

На початку 1930-х років серцем Бандери заволоділа чарівна націоналістка Анна Чемеринська. Та прихильність красуні Степан здобути не зміг – натомість дівчина обрала іншого активіста оунівського підпілля – з гарною поставою і

Людової. Брата Лева розстріляли німці в 1942-му). Крім цього, дівчина, як і Бандера, навчалася у Львівській політехніці. Вступила до ОУН у 1936-му. Працювала у підпіллі. Брала активну участь в роботі Асоціації українських студентських організацій у Польщі і за свою громадянську активність навіть була заарештована у 1939 році у Львові...

Весілля було дуже скромне. На ньому зібралося ледве десяток запрошених гостей. Звичайно, що в основному – провідна ланка ОУН. Це були люди, середній вік яких на той час становив 30 років. Молоді, загартовані підпіллям, із серйозним досвідом нелегальної роботи, перебування на конспіративних умовах і дуже не вибагливі в побуті.

Коли в 1959 році Степан Бандера загинув, його наймолодшій дочці Лесі було дванадцять. Що її тато провідник ОУН, вона дізналася лише після його вбивства...

Їх багато що об'єднувало. До прикладу, Ярослава, як і Степан Бандера, – донька священника УГКЦ, який був польовим капеланом УГА і у 1919 році загинув на війні з поляками (матір Юлію у 1944 році застрелили військові Армії

Подружжя деякий час мешкало в одному з таборів для переселенців на вулиці Лютеранській, 18. Потім, у 1940–1941 роках, з вимог конспірації, виїжджало на декілька тижнів до Варшави на винайняту Романом Малащук квартиру

під прізвищем Гуцул.

Про цей період згадує Микола Климишин: «Після одруження Степана Бандери якихось особливих змін в його житті не зауважувалося. Мав дуже скромну кімнату. Там часто відбувалися наради Проводу, зустрічався він із людьми. Бував я також часто в цій хаті, де жила його сім'я. Одно можна сказати, що в него кімната і вся ця хатня обстановка була просто бідна, скромніша, ніж у кого-небудь іншого. Треба мати на увазі, що ніхто не трактував оті свої помешкання, як щось постійне. Це було просто тимчасове, що він повинен тут деякий час побути і може кожного дня відійти в Україну, і тому те помешкання якось обставляти не було ніякого змислу».

За свідченням друзів і очевидців, подружжя Бандер всупереч нелегким обставинам виростило дітей у релігійному дусі. Доньки й син виховувалися в «Пласті», були членами Спілки української молоді.

Коли в 1959 році Степан Бандера загинув, його наймолодшій дочці Лесі було дванадцять. Що її тато провідник ОУН, вона дізналася лише після його вбивства...

Ярослава, залишившись сама з трьома дітьми, була на утриманні та під охороною Організації українських націоналістів.

... «Мій незабутній батько виховав нас у любові до Бога й України. Він був глибоко віруючою людиною і загинув за Бога та незалежну вільну Україну – за свободу всього світу. Мій блаженній пам'яті батько, який уособлював цей великий ідеал, залишився провідною зіркою всього мого життя, так само, як мого брата і моєї сестри та української молоді», – це слова із виступу Наталки Бандери 15 жовтня 1962 року під час суду над Богданом Сташинським, який убив Степана Бандеру.

ШКОДУВАВ, ЩО НЕ МОЖЕ ДРУЖИНІ Й ДІТЯМ ПРИДІЛИТИ НАЛЕЖНОЇ УВАГИ

Звичайно, подружжя не життя, створення повноцінної сім'ї – це діти. Їхня донька Наталка народилася у травні 1941-го в місті Сянік на Надсянні. Тоді дружина виїхала окремо від чоловіка, бо він активно займався організаційною роботою, і щоб не наражати її на небезпеку – зокрема, переслідування німецькими спецслужбами, поль-

ським підпіллям чи радянськими агентами – вони розділилися й жили окремо.

Молодші діти народжувалися вже у повоєнний час. У Баварії, на півдні Німеччини, у квітні 1946-го на світ з'явився син Андрій, донька Леся – у травні 1947 року.

Ясно, що лідер підпільної організації, який часто змінює місце проживання, не може повноцінно присвятити себе батьківству. Оскільки подружжя нерідко до 1945 року і пізніше жило порізно, то основне навантаження лягало на плечі Ярослави...

Після виходу з концтабору Саксенгаузен протягом лютого – червня 1945 року Степан Бандера з родиною мешкав у Відні та його околицях. Дружина з батьком – разом із родиною Миколи і Дарії Лебедів, до яких кожен день навідувався Бандера. Його цікавило все, що відбулось і відбувалось в Україні, від якої він був цілком ізольований. Про сім'ю часто говорив з великою турботою, шкодував, що не може дружині й дітям приділити належної уваги.

За свідченням друзів і очевидців, подружжя Бандер всупереч нелегким обставинам виростило дітей у релігійному дусі. Доньки й син виховувалися в «Пласті», були членами Спілки української молоді.

Коли в 1959 році Степан Бандера загинув, його наймолодшій дочці Лесі було дванадцять. Що її тато провідник ОУН, вона дізналася лише після його вбивства...

Ярослава, залишившись сама з трьома дітьми, була на утриманні та під охороною Організації українських націоналістів.

... «Мій незабутній батько виховав нас у любові до Бога й України. Він був глибоко віруючою людиною і загинув за Бога та незалежну вільну Україну – за свободу всього світу. Мій блаженній пам'яті батько, який уособлював цей великий ідеал, залишився провідною зіркою всього мого життя, так само, як мого брата і моєї сестри та української молоді», – це слова із виступу Наталки Бандери 15 жовтня 1962 року під час суду над Богданом Сташинським, який убив Степана Бандеру.

● ТОЧКА ЗОРУ



Ім ще треба іграшками гратися, а не думати про «весілля».

ДОЗВОЛИТИ ШЛЮБИ З 14 РОКІВ?

Оце читаю новини про цю ініціативу деяких депутатів дозволити і намагаюся зрозуміти їхню мотивацію легалізувати сексуальні відносини з неповнолітніми... Для чого їм це треба? Може, просто, щоб відволікати нас від корупції? Чи щось інше?

Ольга БОГОМОЛЕЦЬ, політична і громадська діячка, заслужений лікар України



Але, як мама трьох доньок, мушу прокоментувати: я не «проти кохання», але проти насилья і проти його узаконення. Бо за цією «геніальною ідеєю» стоїть зовсім інший зміст. Шлюб із 14 років пропонують дозволити не «просто так», а у випадку вагітності.

Вагітність у 14 років – це не про «дорослість» і не про «свідомий вибір» – це наслідок незаконних дій, тиску, несвідомості, незахищеності або відсутності знань!

А народні обранці замість того, щоб розбиратися з причиною, пропонують узаконити наслідок: шлюб із вагітною 14-річною дівчинкою як узаконення дій донора сперми або ґвалтівника. Тут не про долі дітей. Не про дівчинку, чий організм ще формується. Не про психіку, яка не готова до материнства. Не про освіту, яку вона втратить. А про втечу ґвалтівника від покарання і про життя вже двох дітей, яке звужується до виживання.

Народні обранці замість того, щоб розбиратися з причиною, пропонують узаконити дії донора сперми або ґвалтівника.

Тому, на мій погляд, говорити потрібно не про зниження віку шлюбу.

Говорити потрібно про інше:

- про захист дітей;
- про кримінальну відповідальність за секс із неповнолітніми;
- про якісне статеве виховання;
- про згоду, кордони та безпеку;
- про доступ до знань, а не до «узаконення проблем»;
- про розуміння сенсу і щастя материнства, про власну відповідальність.

Одна заборона без освіти не спрацює. Але й легалізація наслідків – теж не вихід.

Автори законопроекту № 14394:

- Руслан Стефанчук («Слуга Народу») – голова Верховної Ради України;
- Олена Кондратюк («Батьківщина») – заступниця голови Верховної Ради;
- Олександр Корнієнко («Слуга Народу») – народний депутат;
- Микола Стефанчук («Слуга Народу») – народний депутат;
- Іван Калаур («Слуга Народу») – народний депутат.

Я хочу, щоб моя дитина – і кожна дитина – створювала сім'ю тоді, коли вона до цього готова емоційно, психологічно і фізично.

Коли це вибір, а не обставини.

Моя особиста думка: 14 років – це час для дитинства, навчання, формування себе. А не для примусового материнства чи батьківства.

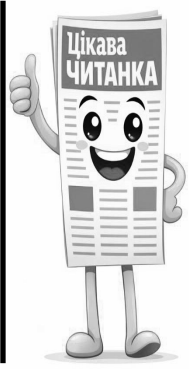
Бо сильна держава починається не з ранніх шлюбів. Вона починається з захищених дітей, освічених підлітків і дорослих, які не бояться брати відповідальність – але вчасно.

І дуже хочеться, щоб наші закони захищали дітей. А не підлаштовувалися під проблеми, які легше «узаконити», ніж вирішити.

А з мотивацією ініціаторів, думаю, суспільство ще матиме окрему розмову...

Павло ПОПОВИЧ (1930 – 2009), перший українець за часів СРСР, який злітав у космос, до зірок він вирушав двічі – у 1962-му і 1974-му роках:

«Якщо уважно проаналізувати, космонавтика походить з України. Лишень подивіться: Кибальчич, Кондратюк, Корольов, Челомей, Янгель, Глушко... Українці зробили величезний внесок у розвиток світової космонавтики. І я українець, <...> і пишаюся цим».



Леонід Каденюк (1951 – 2018) – перший і єдиний космонавт незалежної України.

Джудіт Резнік (1949 – 1986), чий предки з Києва, вперше побувала у космосі в 1984 році. Облетіла Землю 96

разів. Загинула під час старту космічного корабля «Челленджер» 28 січня 1986 року.

80-літня канадська астронавтка Роберта Лінн Бондар, яка літала до зірок у 1992 році, також має українське коріння.

● **ЗОЛОТІ СЛОВА**

Хто така моя бабуся?



Ілюстрація: krmguru.plus.

«А ще ми з бабусяю маємо свої секрети».

Моя бабуся – це та жінка, у сумці якої завжди знайдеться хустинка, серветки, цукерка і щось «про всяк випадок», якщо раптом знадобиться

Олена ШАЛАМОНОВА

Моя бабуся – це ракета: вона блискавично носить по дому і встигає всюди.

Моя бабуся – справжня чарівниця, яка може приборати слюзи одним поцілунком.

Моя бабуся – сильна, як богатирка: може підняти мене однією рукою, навіть якщо потім у неї болять усі кісточки.

Моя бабуся – чемпіонка зі швидкості: за секунду опиниться поруч, щоб не дати мені впасти зі сходів.

Моя бабуся – героїня, яка завжди перемагає мої нічні страхи одним дотиком.

Моя бабуся – та сама жінка з волоссям різних відтінків, яка каже: «Ось матиму трохи часу – піду до перукаря».

Лише глянувши на мене, бабуся вже знає, чи є температура і що робити.

Моя бабуся – лікар без диплома: лише глянувши на мене, вже знає, чи є температура і що робити.

Моя бабуся – співачка, яка ввечері тихо наспівує найніжніші колискові, коли заколисує мене.

Бачиш її?

Ось вона – найкрасивіша, та, що усміхається... Це – ти!

Моя бабуся – найкраща казкарка: читає і вигадує найсмішніші історії тільки для мене.

Моя бабуся – кухарка-чарівниця: може приготувати смачну вечерю з того, що залишилося в холодильнику.

● **ОЦЕ ТАК-ТАК!**

«Що я роблю на орбіті? Та вирішила хлопцям їсти принести...»

Найкращий космічний розіграш в історії і досі виглядає геніально. Його автор – американський астронавт Оуен Кей Герріотт (1930 – 2019)

Марко МАКОГІН

У 1973 році Оуен Герріотт входив до екіпажу американської орбітальної станції «Скайлеб» («Skylab»). Астронавт взяв із собою в космос... диктофон, на який його дружина наговорила кілька

здалегідь складених фраз.

І одного дня з ними на зв'язок із Центру управління польотами вийшов черговий офіцер Роберт Кріппен.

– «Skylab», це Х'юстон. Вийдіть на зв'язок, – пролунав голос із Землі.

І тут у відповідь у навушниках – бадьорий жіночий голос, хоч екіпаж був суто чоловічий:

– Вітаю, Х'юстон! Це «Skylab».

На Землі на секунду зависають.

– Хто говорить?..

– Привіт, Роберте, – відповідала голос. – Це – Хелен.

Дружина Оуена.

Пауза.

Кілька секунд абсолютно го шоку.

– Що ти... там робиш?..

– Та вирішила хлопцям поїсти принести. Все свіже, не хвилюйся.

Центр управління мовчав майже хвилину.

А потім просто... відключився.

Схоже, нерви не витримали навіть у космосі.

Мораль? Навіть на орбіті, серед серйозних людей і серйозних технологій, людський гумор усе одно проривається. Тож смішних епізодів у ваше життя!



Астронавт Оуен Гарріотт був не тільки астронавтом, який двічі побував у космосі, а ще й став доктором філософії. І, як ви переконалися, мав неймовірне почуття гумору.

● **НІКОЛИ ЗНОВУ!**

Герда, вмираючи, сказала солдатові, що вона – єврейка...

Його відповідь із двох слів назавжди змінила їхнє життя

Мирослава СЛИВА, kenguru.plus

7 травня 1945 року. Волари, Чехословаччина. Вона стояла в дверях фабрики. Скелетоподібна. При смерті.

Їй було двадцять років, але її вже важко було впізнати як людину.

31 кілограм. Волосся побіліло від голоду. Лахміття, повні вошей. Вона не милася три роки.

Позаду неї на землі лежали ще 119 жінок. Розкидані. Ледь притомні. Це було все, що залишилося.

Трьома місяцями раніше 4 000 єврейських жінок змусили вирушити в дорогу. Марш смерті – з Німеччини до Чехословаччини.

Понад 560 кілометрів посеред зими. Без пальт. Майже без їжі. Тих, хто падав, розстрілювали.

Герда Вайсманн Кляйн бачила, як 3 880 жінок померли вздовж доріг. Подруги дитинства. Незнайомки, що стали сестрами. Усі загинули.

Вона продовжувала йти. Не тому, що була сильнішою. Не тому, що мала надію.

А тому, що в кишені носила єдину фотографію своєї родини. І, доки вона йшла вперед, вони не зникали остаточно.

Її батьки. Її брат. Усі були вбиті в концентраційних таборах. Вона залишилася одна. Протягом трьох років до маршу вона виживала в нацистських трудових таборах.

Голод. Хвороби. Жорстокість, яку неможливо описати. Але вона зберегла те, чого нацисти не могли в неї забрати – свою ідентичність.

І ось, 7 травня 1945 року, вона почула звук наближення машин. Американські солдати. Молодий лейтенант вийшов із джипа. Його погляд зустрівся з поглядом цієї зламаної молодої жінки, яка виглядала так, ніби їй уже сто років.



Герда і Курт: вони збудували життя з попелу.

Герда заговорила ламаною англійською – єдине, що спало їй на думку: «Ми єврейки, ви знаєте».

Солдат зупинився. Два слова: «Я – теж».

Його звали Курт Кляйн.

магав доглядати за тими, хто вижив.

Він і Герда розмовляли. Попри смерть, руйнування й невимовний жах навколо, народилося щось несподіване.

Зв'язок.

Пізніше Курт скаже: «Вона підійшла до мене, і я зустрів найбільшу людину, яку коли-небудь зустрічав».

Німецький єврей, який утік до Америки в 1937 році. Він вступив до армії США, щоб боротися з режимом, який зруйнував його світ.

І тепер він стояв перед цією вмираючою молодою жінкою.

Те, що Курт зробив далі, Герда пам'ятала протягом 77 років.

Він притримав для неї двері. Простий жест. Жест, якого вона не знала з п'ятнадцяти років.

Гідність. Повага. Людяність.

Пізніше Курт скаже: «Вона підійшла до мене, і я зустрів найбільшу людину, яку коли-небудь зустрічав».

У наступні тижні він допо-

Вони листувалися, коли Курта перевели. Слова стали почуттями. Почуття – впевненістю.

18 червня 1946 року. Париж. Вони одружилися. Оселилися в Баффало, штат Нью-Йорк. Курт працював. Герда виховувала трьох дітей.

Вони збудували життя з попелу.

Але Герда ніколи не забула 3 880.

У 1957 році вона опублікувала мемуари All But My Life («Усе, крім мого життя»).

Назва говорила сама за себе. Нацисти забрали в неї родину. Дитинство. Здоров'я. Минуле.

Але не життя.

Книга стала одним із ключових свідчень Голокосту. Її вивчали в школах і університетах. Її прочитали мільйони.

Герда стала голосом тих, хто його більше не мав. Вона виступала всюди. Невтомно. Протягом десятиліть.

Її послання ніколи не змінювалося:

Пам'ятати.

Говорити проти ненависті.

Захищати свободу – вона крихка.

Обирати гідність і співчуття.

У 1995 році її документальний фільм One Survivor Remembers отримав «Оскар».

У 2010-ому президент Барак Обама вручив їй Президентську медаль Свободи.

Курт помер у 2002 році після 56 років шлюбу.

Герда продовжила сама.

Говорити. Навчати. Вимагати, щоб світ пам'ятав. До 3 квітня 2022 року. У 97 років.

Вона пережила те, що неможливо пережити. Перетворила травму на свідчення. Біль – на місію.

І все почалося з двох слів: «Я – теж». Солдат притримав двері для вмираючої молодої жінки.

А потім, протягом 56 років, тримав для неї всі двері – буквально й образно.

Вони не просто вижили після Голокосту. Вони його перемогли. Не забуттям. А пам'яттю. Побудувавши життя зі сміття на руїнах геноциду.

4 000 жінок вирушили в дорогу в січні 1945 року. 120 дожили до травня.

Герда присвятила 77 років ушануванню решти 3 880.

Це – не просто виживання. Це – мета, народжена з трагедії. Це – перетворення найгіршого в людстві на боротьбу за найкраще.

Сьогодні її вже немає.

Але її голос залишається. Її свідчення залишається.

ЇЇ ВИМОГА ЗАЛИШАЄТЬСЯ:

«Пам'ятати.

Ніколи не забувати.

Ніколи знову».

Герда Вайсманн Кляйн (1924 – 2022).

Вона втратила все, крім життя.

А потім віддала це життя тим, хто втратив своє. І ми будемо пам'ятати.

Бо після того, що вона пережила, і після того, що вона нам дала, це – найменше, що ми можемо зробити.

Найперші годинники з'явилися близько 3500 р. до н. е. А сьогодні щороку в світі виробляють понад 1 мільярд екземплярів. **Найточніші годинники – атомні:** вони можуть помилитися лише на одну секунду за 6 мільйонів років.

Перший механічний годинник із анкерним меха-

нізмом створили не в Європі, а в Китаї ще в 725 році майстри І Сін та Лян Лінцзань.

Перші наручні годинники з'явилися в 1571 році як подарунок королеві Єлизаветі I. Протягом століть вони вважалися винятково жіночою прикрасою, тоді як чоловіки до Першої світової війни визнали лише кишенькові моделі.



Генрі ФОРД (1863 – 1947), американський конструктор автомобілів, засновник корпорації «Форд Мотор», один із найбагатших людей усіх часів:

«Нам ніколи не бракує часу, якщо ми робимо правильний вибір».



● НЕЗАГОЙНА РАНА

«Подбай про дітей...» – останнє прохання захисниці «Азовсталі»

Закінчення.
Початок – на с.12

Наталі БЕРРІ,
life.pravda.com.ua

Микола вивіз дівчат із міста до його колишньої дружини та їхньої спільної доньки. Коли росіяни дізнавалися адреси учасників бойових дій, вони знаходили цих людей і вбивали.

У ті дні Микола жив в окупованому Бердянську, де під рукою мав гвинтівку та гранати, бо щохвилини чекав біди. Водночас його не полишала думка, що Марина або загинула, або перебуває в смертельній небезпеці.

«Першою думкою був ствол у рот і куля в голову», – зізнається він.

У голові Миколи звучали рядки з рок-опери «Орфей і Еврідіка»: *«Мені не потрібен залишок днів моїх без неї. Все втратило барви й перетворилось на кригу».*

Пережите він порівнює з контузією після бойових виходів у 2016 році.

«Ти сидиш пригломшений і тобі байдуже, щось горить чи ні, – каже він. – Хто тут? А потім ти поступово повертаєшся у свідомість».

Та одне запитання привело його до тям: *«Якщо я накладу на себе руки, що буде з дітьми?»*

У такому разі вони б залишилися зовсім самі.

«Емоційно ти сильніший, – казала йому Марина з «Азовсталі». – Якщо зі мною щось станеться, ти це витримаєш».

Тож його врятувала думка про дітей. Коли стало нестерпно, він пішки вивисався з окупації – виснажений, голодний, але живий.

А потім телефон ожив коротким повідомленням: **«Усе добре. Я жива».**

Микола сів і заплакав від полегшення.

«Це було так, ніби тобі кажуть, що ти смертельно хворий, а за три дні зізнається, що переплутали прізвища, – каже він. – Привіт, життя!»

Надія повернулася – разом із нею повернулося і життя. Та Марина не приховувала правди: безкінечні бомбардування, голод,



Їхнє сімейне щастя убив путін. Микола, Марина та її доньки, якими тепер опікується чоловік.



На рюкзаку Миколи шеврон із написом «Мого янгола звали Марина».

виснаження...

Микола казав Марині, що її скоро обміняють.

«Не бреш, – відповіла вона. – Нас ніхто не обміняє. Ми тут до кінця».

Якось Марина написала: *«Дякую за науку. Я влучила, а вони – ні».*

Під час одного з російських штурмів до бою долучилися й жінки. Микола продумував різні плани втечі для Марини, але вона стверджувала, що всі вони – нереальні.

У квітні Микола вивіз дітей до Запоріжжя. 9 травня в нього був день народження, але святкувати не було жодного настрою. Востаннє він чув Марину наперсодні – вона просила надіслати їй пісні, щоб хоч якось відволіктися.

Зв'язок часто зникав, але коли після дня народження вона так і не вийшла на контакт, а протягом наступного тижня повідомлення

залишалися непрочитаними, Микола нутром відчув: щось дуже погане сталося.

16 травня, після 86 днів облоги, останнім захисникам «Азовсталі» віддали наказ здатися в російський полон. Маріуполь перейшов під контроль росії.

О 10-й ранку Микола зателефонував з патронатної служби «Янголи Азову» й повідомили, що Марина загинула 8 травня під час пожежі після влучання російської бомби вагою три тонни. Тоді загинули 60 людей. Їй було 43 роки...

Звістка вдарила по Миколі з усією силою, але хибна впевненість у безрези, що Марина вже загинула, певною мірою підготувала його.

«Я вже знав, що таке втрата, – каже він. – Я вже прожив її, тому мені було легше це прийняти».

За офіційними даними, Марина загинула

о 14:50. Втім, його останнє повідомлення до неї – посилання на пісню – було позначене як прочитане о 16:12.

Микола говорить про свою травму прагматично. Він розуміє, що Україна веде боротьбу на виживання і що Марина загинула, воюючи за це.

«Саме це й тримає нас при здоровому глузді – цей цинізм, таке ставлення до життя і смерті», – каже він.

«Марина загинула 8 травня 2022 року під час пожежі після влучання російської бомби вагою три тонни. Тоді загинули 60 людей. Їй було 43 роки...»

Найстрашніше чекало попереду – розмова з дітьми. Він навіть думав писати їм від імені Марини, аби ще трохи продовжити їхню віру в диво. Але потім уявив потенційний обмін полоненими й те, як дівчата з надією чекатимуть на маму, яка вже ніколи не повернеться. Він не міг їм брехати. Бо надія, побудована на брехні, ранить ще болючіше.

...Наступним кроком стало оформлення опіки над доньками Марини – він виховує їх і свою дочку Мілану, якій нині 12 років. Це було останнє прохання Марини, і Микола дотримався своєї обіцянки.

«Вони мої діти – рідні чи ні, – каже він.

– Піклуватися про них – це не мій обов'язок, а щось саме собою зрозуміле: як для батька, як для опікуна, як для чоловіка. Я любив їх не лише поруч із їхньою мамою».

Невдовзі після загибелі Марини до їхньої квартири забрела безпритульна кішка – вона застрибула Миколі на плече і замуркотіла просто над татуванням із її зображенням.

«До тебе прийшла твоя кохана», – сказав тоді друг. Кішку прихистили й назвали Русею – на честь русалки Марини з мультфільму.

...6 березня 2023 року – рівно через рік від дня, коли Микола вперше подумав, що Марина загинула, – він звільнився з військової служби, як батько трьох дітей. Відтоді родина переїхала до Броварів.

Старша донька Марини, Олена, якій зараз 16, прийняла втрату матері і досить добре адаптувалася. Натомість 13-річній Олександрі бракує відчуття завершеності, і вона досі заперечує її смерть.

«Вона каже: «Оскільки немає тіла, я не вірю, що мама померла. Я хочу до неї поїхати – вона обов'язково повернеться», – розповідає Микола.

«Марина загинула 8 травня 2022 року під час пожежі після влучання російської бомби вагою три тонни. Тоді загинули 60 людей. Їй було 43 роки...»

...У вітальні лежить той самий тактичний рюкзак, з яким Микола втівав із окупованого Бердянська. На ньому – шеврон із написом: **«Мого янгола звали Марина»** та її портретом у військової формі.

Він часто думає, чи пишалася б вона ним? І знає відповідь.

Бо її найбільший страх був не смерть. Її найбільшим страхом було залишити дітей самих.

Вона не залишила. Вона просто передала їх у найнадійніші руки.

І поки ці діти сміються, ростуть і називають його татом – Марина жива.

● ЖИТТЄВІ УРОКИ



«Того дня, – сказав молодий учитель, – ви врятували мою гідність».

УКРАДЕНИЙ ГОДИННИК

Притча про мудрого вчителя

Бруно ФЕРРЕРО,
італійський католицький священник-монах,
письменник

На лавці в парку сидів літній чоловік. До нього підійшов молодий і запитав:

– Ви мене пам'ятаєте, вчителю?

– Ні, – чесно відповів старий.

– Я був вашим учнем.

– І ким ти став у житті?

– Я теж став учителем.

– Як приємно це чути.

– Я став ним, саме завдяки вам. Ви мене надихнули.

«Це був найсоромніший день мого життя. Але саме тоді я зрозумів, що таке справжній педагог.»

Зайнтригований, старий запитав, коли саме той вирішив обрати шлях педагога.

І молодий учитель розповів історію.

Колись у школі його однокласник прийшов на урок із новим годинником. Гарним. Бажаним. І він... украв годинник в однокласника.

Згодом зникнення помітили, і вчитель сказав класу:

– Сьогодні на уроці вкрали годинник. Той, хто це зробив, може повернути його сам.

Але годинник не повернули.

Тоді вчитель зачинив двері й попросив усіх встати. Сказав, що перевірить кишені кожного.

І додав лише одне:

– Заплющте очі.

Коли вчитель дійшов до нього – знайшов годинник. Мовчки забрав і пішов далі. Перевірив усіх.

Після цього сказав:

– Можете відкрити очі. Годинник знайдено.

Він не сказав ні слова. Не докоряв. Не викривав. І більше ніколи не повертався до цієї історії.

– Того дня, – сказав молодий учитель, – ви врятували мою гідність.

Це був найсоромніший день мого життя. Але саме тоді я зрозумів, що таке справжній педагог. Ви навчили мене не словами, а вчинком.

– Ви пам'ятаєте той випадок? – запитав він.

Старий учитель відповів:

– Я пам'ятаю вкрадений годинник. Але тебе – ні.

Бо коли перевірив кишені, я теж заплющив очі.

Ось у цьому і є справжня сутність виховання.

Бо, якщо для того, щоб виправити людину, потрібно її принизити – це не навчання. І це – не педагогіка.

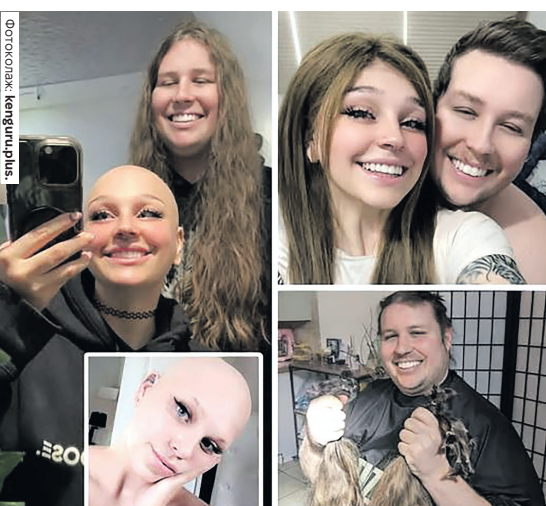
Оперативні новини – на
VOLYN.COM.UA



Марк ЦУКЕРБЕРГ, 41 рік, американський програміст і підприємець, розробник соціальної мережі Facebook, засновник компанії Meta, предки якого – із Західної України:

«Якщо ви робите те, у що вірите, ви не зможете програти».

ДО СЛІЗ



«Я думав, що якщо вирощу для Ганни волосся, вона не зможе розрізати зі мною стосунки», – чесно зізнався 32-річний Коді Енніс.

ЩОБ КОХАНА МАЛА ВОЛОССЯ... ВІДРОСТИВ ЙОГО У СЕБЕ

Іноді любов – це не гучні слова, а тихі рішення, прийняті на роки вперед

Лія ЛІС

Майже чотири роки Коді Енніс із Вотерфорда (штат Мічиган, США) відрощував волосся з єдиною метою – повернути коханій те, що вона втратила ще в дитинстві.

Коли хлопець дізнався, що Ганна Госкінг із семи років живе з алопецією (патологічним випадінням волосся, що призводить до його часткового або повного зникнення на голові чи тілі), він нічого не пообіцяв уголос. Просто почав діяти.

«Тепер я почуваюся дуже комфортно та безпечно, знаючи, що в моєму житті є той, хто заради мене готовий зробити все можливе.»

Коді зрізав волосся й передав його фахівцям. З нього створили натуральну волоссяну протезу – тільки для неї. Коханій.

Коли Ганна отримала цей подарунок, вона заплакала. Не через волосся. Вона плакала через сенс: дуже часу, турботи й любові, зібрані в один жест, який неможливо купити за гроші.

«Отримати подарунок, який готувався три з половиною роки, було приголомшливим. Коли я вперше подивилася на себе в дзеркало, відчула величезну любов до нього, – сказала Ганна. – Тепер я почуваюся дуже комфортно та безпечно, знаючи, що в моєму житті є той, хто заради мене готовий зробити все можливе».

Бо справжнє кохання іноді не озвучують. Його виражають у тиші – аж поки воно не стає видимим.

МАГІТНІ БУРІ У ЛЮТОМУ:

Подбайте заздалегідь про ліки від тиску і головного болю. Відмовтеся від алкоголю, кофеїну, важкої та гострої їжі. Бережіть себе і своїх рідних!



Слабкі: 12, 17, 27.

Середні: 28.

Сильні: 13, 14, 15, 16.

НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ

Зі штучним серцем народила дитину!

Закінчення.
Початок – на с.1

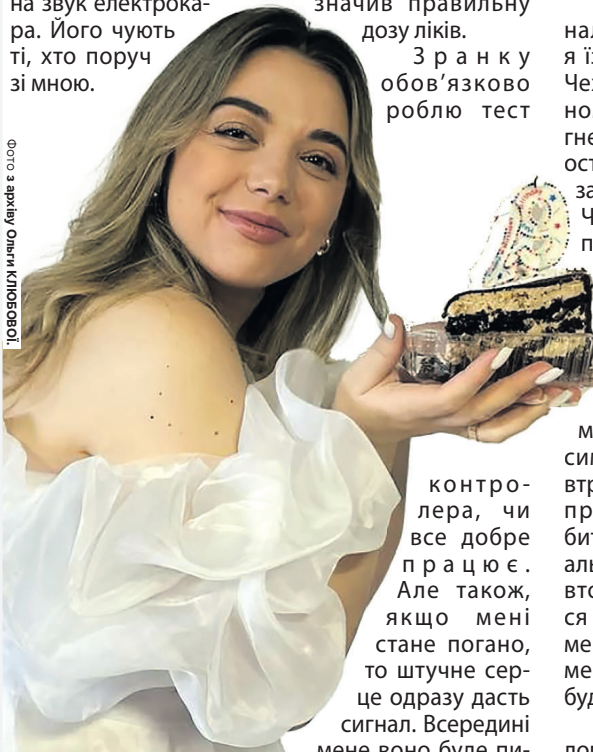
Юлія ВАРЧУК,
shotam.info

«Я СПЛЮ «ПІДКЛЮЧЕНОЮ» ДО РОЗЕТКИ»

Якщо під'єднати мене до ЕКГ (електрокардіографії. – Ред.), прилад покаже суцільну горизонтальну лінію. А в цей час я можу спокійно розмовляти. Люди дивуються – як це, що у мене немає пульсу? А він не відчувається, бо помпа працює безперервним потоком. Якщо мені потрібно виміряти тиск, то користуюся доплером, який шукає середній показник.

Штучне серце – це насос, який підключається до лівого шлуночка і допомагає серцю качати кров. У мене виходить зі шкіри дріт, який підключається до зовнішніх батарейок. Від'єднатися – ризик для життя.

Вночі я лягаю спати збоку, де є розетка, а вдень «підключена» до батарейок, які постійно ношу з собою. Я відчуваю помпу всередині себе. Особливо при певному положенні тіла. Штучне серце працює з ледь помітним високим дзигчанням, схожим на звук електрокара. Його чують ті, хто поруч зі мною.



«Привіт, мої 29!» – світлина з таким підписом розмістила на своїй сторінці в Instagram.

Ще важливо щодня випивати 2,5 – 3 літри води. Якщо вип'ю менше, то погано себе почувую. Це дивне відчуття, коли у мене сильна



Сучасні сосиски винайшов м'ясник Йоганн Ланер (1772 – 1845), який переїхав з німецького Франкфурта до австрійського Відня 13 листопада 1805 року і відкрив там лавку з їх продажу. Саме цей день вважається днем народження сосиски. Франкфурт і Відень довго сперечалися, хто має право називатися батьківщиною сосисок. Хоча у Франкфурті ковбаски робили з Середньовіччя, саме Ланер у Відні першим використав класичну суміш свинини та яловичини.

свого тата, тому що він лікувався понад 12 років із цим же діагнозом, але помер.

Спочатку мені поставили маленьку помпу, яка називається імпелла. Її провели через стегно. Вона була короткотривала – щоб допомогти моему серцю працювати, поки не знайдуть донора. За місяць імпелла вийшла з ладу. Мені було ризиковано чекати на донора, бо час йшов на дні, тому лікарі ухвалили рішення поставити мені штучне серце.

«Насос може працювати 10 – 12 років, тому я досі чекаю на трансплантацію, щоб жити далі.»

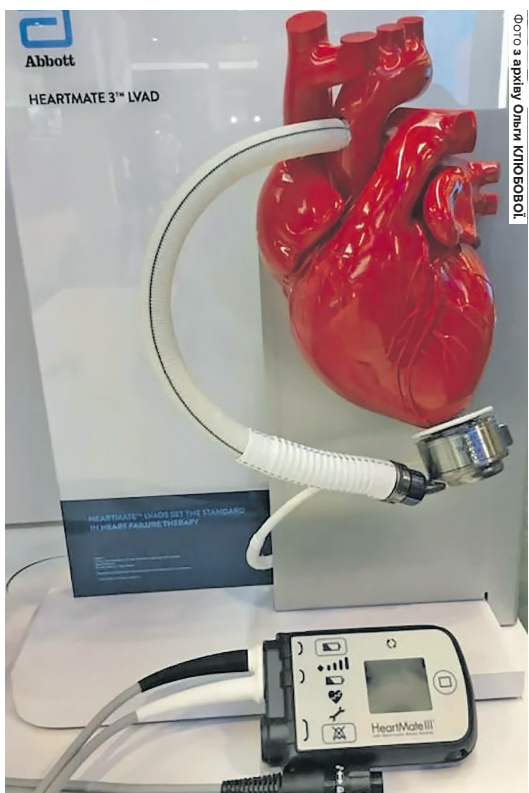
Операція тривала близько 8 годин, але серце не прижилося. Лікарі чекали добу, щоб воно запрацювало, і весь цей час мене не зашивали. Коли почало «бити» – ввели мене у штучну кому. Через п'ять днів я прокинулася. Перше, що я відчула, – стало легко дихати.

Тепер я по-іншому відчуваю емоції. У мене немає тремтіння, прискореного серцебиття, меликів у животі. Я розумію головою, що зараз можу бентежитися, хвилюватися, але не відчуваю цього всередині. У мене спрацює ефект «холодної голови».

Я розумію головою, що зараз можу бентежитися, хвилюватися, але не відчуваю цього всередині. У мене спрацює ефект «холодної голови».

«СИН СТАВ МОЇМ СТИМУЛОМ НЕ ЗДАВАТИСЯ»

Мені було психологічно важко пройти через це все. Коли вперше сказали, що мене чекає трансплантація серця, був ступор, а тоді



Це – допоміжний пристрій лівого шлуночка серця, яке в Ользі.



СЮСИСКИ В ЛИСТКОВИХ ТІСТАХ – ЦЕ ЧУДОВА АЛЬТЕРНАТИВА БУТЕРБРОДАМ

Приготуйте їх у дорогу, як швидкий перекус, дітям – у школу, вони просто обожнюють такі сосиски, або просто для сімейного чаювання

Інгредієнти: тісто листкове (бездріжджове) – 500 г; сосиски –

10 шт.; яйце – 1 шт.; кунжут.

Покрокове приготування:

1. Листкове тісто заздалегідь розморозьте за кімнатної температури. 2. Яйце збийте виделкою до однорідності. 3. На робочій поверхні, злегка присипаній борошном, розкачайте тісто в прямокутний пласт завтовшки 2 – 3 міліметри і

ЗНАЙ НАШИХ!

Вишила дводушника з двома серцями – і... перемогла в Італії!

Закінчення.
Початок – на с.1

Марія КАБАЦІЙ,
«Суспільне. Культура»

Марія Різак народилася в Мукачеві Закарпатської області. Минулого року захистила магістерський дипломний проєкт у Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури. Для нього створила ілюстрації та художнє оформлення до казки «Про легіна, що повернувся до сонця, місяця і зорі», записаної фольклористом Володимиром Гнатюком.

На Болонській виставці ілюстраторів художниця здобула перемогу з роботою «Зображення 1». Це – нетипова для конкурсу оформлювачів книг робота, бо, по-суті, є вишивкою великого формату.

– Робота, з якою ви перемогли на Болонській виставці, дуже цікава і специфічна. Розкажіть про неї більше: як вона була виконана, до чого ілюстрацією вона є? – запитала журналістка «Суспільного. Культтури» переможницю Марію Різак.

– Оскільки я у 2025 році закінчила магістратуру, то це була моя, скажімо так, навчальна робота. Я її готувала до сесії. В Академії мистецтв ми отримали досить цікаве завдання – зробити книгу-об'єкт. Тобто, щоб це була не просто типова книга у звичному форматі, а щоб це було щось цікаве...

Це було настільки цікаво і пізнавально, що я зрозуміла: це той матеріал, з яким можна працювати дуже довго. І до речі, мій гобелен (як його називаю, з вишивкою на тканині не є завершений, тому що історії зі злом і добром – вічні, тож його можна постійно продовжувати.

– Тобто, це лише перший фрагмент цієї історії?

ДОБРО ВРЯТУЄ СВІТ!

Щоб 92-річна бабця більше не ходила на роботу, їй зібрали майже 100 тисяч доларів

Люди об'єдналися, аби допомогти пенсіонерці віддати борги та відремонтувати житло

Юлія ШОЛУДЬКО

Самотня 92-річна мешканка Флориди, яка була змушена повернутися до роботи, бо не було за що жити, отримала несподівану підтримку від громади – люди зібрали для неї 95 тисяч доларів пожертв.

Старенька Мюріел Коннік працювала у примірювальної кімнати одного з магазинів одя-



Улюблений персонаж художниці – дводушник (в правому нижньому кутку).

– Так, це тільки частина. Там будуть зображені різні історії, які об'єднують одна велика стежка. Це – символічна робота, де я показую, що злі сили та звичайні люди живуть в одному і тому самому середовищі, в одному і тому самому місці, в одній історії співіснують. Наприклад, розкажу про свого улюбленого персонажа – це дводушник. Про його існування я дізналася з книг, а потім – від своєї бабусі. Виявляється, в її селі люди вірили, що у них жив такий дводушник.

Це – людина, в якій є два серця. Вдень – це звичайна людина, скажімо, сусід, який просто живе поруч. А вночі у нього прокидається друге

серце і він стає злим, тож він робить постійно зло. Кажали: коли помирає дводушник, то в селі починає безпричинно гинути худоба або люди. І якщо правильно його не поховати, то це буде продовжуватися.

Моя бабуся якраз бачила таке перепоховання людини, яку в селі вважали дводушником. Там вірили, що потрібно набрати бідон маку, розсіпати його на могилу і сказати: «Поки не визбираєш цей мак, доти не можеш встати з могили». І, відповідно, оці всі дії припиняються.

– Чому для своєї роботи ви взяли саме закарпатський фольклор?

– Тому що я родом із За-

карпаття, де довгими смужками зашивали близько одного сантиметра. 4. Сосиски витягніть із плівки і загорніть кожну в смужку з тіста. 5. Викладіть на деко, застелене пергаментним папером, на відстані одна від одної. Змастіть збитим яйцем і посипте кунжутом. 6. Випікайте в заздалегідь розігрітій духовці до 200 градусів 15 – 20 хвилин до золотистого кольору.

Порада: Якщо сосиски великі, розріжте їх на дві частини.

Орхан ПАМУК, 73 роки, турецький письменник, лауреат Нобелівської премії-2006:

«Малюнок – це безмовність розуму і музика очей».



«Я обираю хаотичне розташування об'єктів, не рахую ніточки, не рахую відстань. Але це створює гарний ефект», – розповідає про свій стиль вишивання Марія.

як пояснювали наші предки оцю природу зла, то вона настільки цікава і настільки важлива й навіть актуальна сьогодні – бо ми стикаємося зі злом кожного дня.

Тому в мене виникла потреба зробити цю роботу з різними видами нечисті, в якій вірили наші предки. Спочатку я шукала книги в бібліотеці, читала всі ці історії, а потім приходила до бабусі й записувала на диктофон її

карпаття, – усміхається. – Це моя рідна земля і моє мистецтво здебільшого саме про закарпатську культуру.

Чому мене зацікавила тема нечисті? Адже гобелен

«Щоб дводушник після смерті не забирав худобу, потрібно набрати бідон маку, розсіпати його на могилу і сказати: «Поки не визбираєш цей мак, доти не можеш встати з могили»».

само про закарпатську нечисть. Тому що добро і зло завжди йдуть рука об руку. Це такі невідиримі поняття. І якщо зацікавитесь тим,

розповіді про це. І виявилось настільки цікаво, бо я отримувала від неї фактичне підтвердження того, що прочитала в книгах. А бабуся це все

ще й бачила на власні очі...

– А що далі відбувається з роботами переможців? Їх об'єднують у виставку, експонуватимуть де?

– Насправді буде навіть тур виставки робіт-переможців. Тобто, спочатку виставка пройде в Болонії 13 – 16 квітня. І згодом поїде в Японію, Південну Корею, а також у Китай... В планах у мене поїхати на нашу виставку в Болонію. Тому зараз моє першочергове завдання – підготувати хороше портфоліо і зробити декілька книг для того, щоб показати, як воно може виглядати для видавництва. Я вже над цим активно працюю. Думаю, що навіть із цієї моєю роботою, яка виграє, можна зробити класну книгу. Виконати оформлення не у формі мого гобелена, а просто книгою. Це можна зробити так, що вона буде виглядати дуже круто. Я сподіваюсь.



Життя літньої пані Мюріел Коннік змінило зустріч із Ейпріл Стіл.

Приголомшена історією жінки, Ейпріл розповіла про неї у Facebook і створила кампанію зі збору коштів. Ініціатива швидко набрала розголосу, а мешканці громади об'єдна-

лися, щоб допомогти Мюріел. Сума пожертв стрімко зростала і наблизилася до 100 тисяч доларів.

Колеги по роботі описують 92-річну бабуся як надзвичай-

но добру й сильну людину, яка завжди робить більше, ніж від неї очікують.

Сама Мюріел зізналася, що була приголомшена реакцією людей і не очікувала такого масштабу підтримки. Вона зазначила, що щедрість незнайомців стала для неї справжнім дивом: «Я була дуже здивована і не знала, що вона збирається зробити все це. Я думала, що вона просто дасть мені листівку і скаже: «Це, щоб допомогти тобі».

Як зазначає tsn.ua, історія Мюріел і Ейпріл переросла не лише у благодійну кампанію, а й у дружбу. Завдяки зібраним коштам літня жінка отримала шанс відремонтувати житло та, можливо, нарешті завершити трудову діяльність.

№2(3)
2026

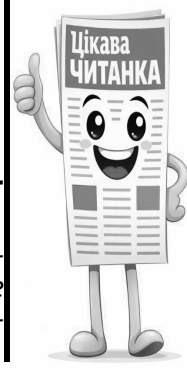
8



“

Пабло ПІКАССО (1881 – 1973), іспанський і французький художник, один із найвидатніших митців ХХ століття:

«Я можу малювати як Рафаель, але мені знадобиться все життя, щоб навчитися малювати так, як малює дитина».

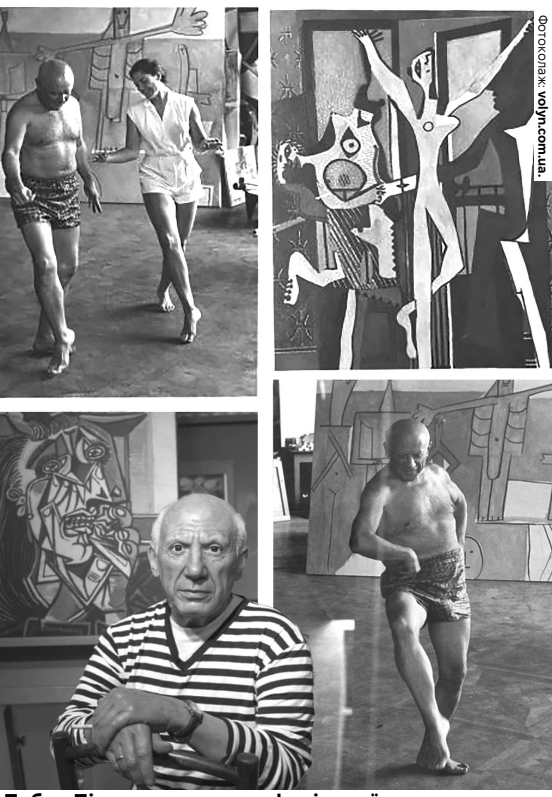


У 1917 році під час роботи над балетом «Парад» у Римі Пабло Пікассо познайомився з українською танцівницею з Ніжина Ольгою Хохловою, яка згодом стала його першою дружиною і матір'ю їхнього сина Пауло.

Завдяки їй він на деякий час залишив богемний спосіб життя заради світських раутів та елегантності. Його знаменита робота «Танець» (1925) знаменує перехід від класичного реалізму, до якого він повернувся під впливом Хохло-

вої, до сюрреалізму та агресивних, викривлених форм. Для балету «Парад» Пікассо створив величезну сценічну завісу (10,5 на 16,4 метра), яка зараз зберігається в Центрі Помбиду у Парижі. Це одна з найбільших його робіт.

● З ВИСОТИ ДУШІ



Пабло Пікассо танцює на фоні своєї картини «Танець» (1925).

«ЧОМУ ТИ ТАНЦЮЄШ?»

У цьому питанні зайве слово

Пабло ПІКАССО

Мене якось спитали: чому я танцюю? А я зрозумів – у цьому запитанні вже є помилка.

Для танцю не існує «чому». Я не шукаю причину. Я просто рухаюся. Хтось називає мене танцюючим художником. Хтось – художником, що танцює. Різниці немає. Бо коли ти робиш те, для чого народився, назви зникають.

Коли я почав танцювати? Не пам'ятаю.

Мабуть, із самого початку.

Про що я думаю, коли танцюю? Ні про що.

Думки тільки заважають.

Що я відчуваю? Любов.

І так – для любові теж немає слова «чому». Є люди, які проживають життя. А є ті, хто просто виживає.

Різниця проста: перші займаються тим, для чого народилися.

“ Коли ти робиш те, для чого народився, назви зникають.

Танець – це не вибір. Як і дихання.

Ти або дихаєш – або ні.

Так, у такого життя є ціна.

І я плачу її щодня.

Але ціна – не аргумент, коли йдеться про сенс. Танцюють не «для когось».

І не «навіщо».

Ти танцюєш, бо танець уже є в тобі.

Як картини – в художнику.

Як політ – у птахів.

Як течія – у воді.

Не дати цьому вийти назовні – небезпечно.

Я не знаю, на що це здатне.

Але знаю, що мурахи працюють без запитань, птахи літають без пояснень, риби плывуть без сумнівів.

А люди...

хтось обирає руйнувати, а хтось – робити те, для чого народився: любити.

Я танцюю.

Я малюю.

Я люблю.

І так – я танцюю лише тоді, коли відчуваю любов до танцю.

А любов до танцю я відчуваю... коли танцюю.

● ЛЮБОВ – ЗЛА!

З милим рай – і в африканському шалаші!

Закінчення.
Початок – на с.1

Лія ЛІС

БІЗНЕС-ЛЕДІ ОСЕЛИЛАСЯ В МАЗАНІЙ ХАТИНІ БЕЗ ЕЛЕКТРИКИ ТА ВОДИ

А життя в африканських джунглях для звиклої до благ цивілізації тендітної жінки виявилось не легким: пошук дров, приготування їжі на багатті, прання білизни (у пари народилася дочка) у крижаній воді. Вони ж мешкали в кенійському селі в традиційній мазаній хатині без електрики та води. Але, як кажуть, жіноче щастя – був би милий поряд.

Але, якщо до побутових труднощів Корінна була готова, то до малярії та гепатиту, які їй довелося перенести без медичної допомоги, не дуже. Жінка щиро любила Лкутінгу, але не розуміла традицій його племені – диких і часом жорстоких.



Корінна з дорослою донькою Напіраї.

Завдяки діловій жилці, швейцарці вдалося налагодити зв'язки з місцевими (хоч вони «білу чужинку» спочатку не сприймали), відкрити продуктовий магазин і навіть придбати для сім'ї автомобіль, що в африканському селі було нечуваною розкішшю.

Щоправда, працювати доводилося не покладаючи рук. А під час хвороби, яка при-



Про свої неймовірні почуття, які в молодості кардинально змінили її заможне європейське життя на бідне африканське, Корінна Хофманн описала в серії книг «Біла масаї», які стали бестселерами.

зрозуміла, що більше у неї не буде дітей...

У «ДИКОЇ ЛЮДИНИ» – ДИКІ РЕВНОЩІ І БАЖАННЯ

Але, якщо з побутовими труднощами Корінна готова була миритися, то коханий вже незабаром став демонструвати дива в по-

ну в наявності «натовпу коханців» (патологічні ревності були підсилені частим жуванням наркотичної рослини кат та нездоланною прірвою між культурами). Дійшло до того, що чоловік вимагав перечитувати йому кожне лист, який дружина писала матері. А потім для перестракування ходив ще до когось й просив перечитати текст.

У 1990 році, після чергового спалаху гніву та не узгодженого з ним сватання до маленької Напіраї (дівчинка була немовлям), Корінна поїхала до Швейцарії нібито «показати малу бабусі». В плем'я вона більше не повернулася, адже боялася за своє життя і життя доньки...

ІСТОРІЯ КОХАННЯ БІЛОЇ ЖІНКИ ТА ТЕМНОШКІРОГО ВОЇНА СТАЛА БЕСТСЕЛЕРОМ

Жінка знайшла роботу, орендувала квартиру. Життя увійшло у звичайне русло, але чоловік-масаї ще довго не давав їй спокою. Корінна переписувалася з його матір'ю та братом (вони вважали її «білою, але своєю»), які підтримали від'їзд. Зрештою, через деякий час Корінна адресувала воїну прощальний лист, передала магазин і машину й дала згоду на пошук нової дружини.

Щоправда, без заповзятливої білолицької дружини бізнес швидко розвалився, а автомобіль благополучно згорів. Чоловік навіть намагався просити в колишньої про фінансову допомогу, щоб закрити борги. У результаті Корінна розірвала шлюб за європейськими за-

конами, хоча в Кенії так само «вважалася» дружиною Лкутінгу. Через багато років вона все ж повернулася до Кенії вже як гостя, щоб познайомити дорослу доньку з батьком.

А в 1998 році Корінна Хофманн на основі особистого досвіду та переживань протягом чотирьох років життя у Кенії, написала книгу «Біла масаї», яка миттєво стала бестселером та була перекладена на всі європейські мови. Після успіху книги вийшла екранізація історії кохання білої жінки та темношкірого воїна, створений німецькою

режисеркою Герміною Хунтгебурт. Фільм «Біла масаї» (2005) також визнаний одним із найуспішніших в історії німецького кіно.

Згодом вийшли ще три книжки Корінни Хофманн. Після цього жінка припинила публічну діяльність, вийшла заміж, веде відокремлений образ життя, захоплюється туризмом та живописом.

А ви вірите у міжрасові чи інші шлюби, коли подружжя розділяють якісь серйозні відмінності? Пишіть нам: tsikava.gazeta@gmail.com.



Туристи у Кенії залюбки фотографуються із уже постарілим Лкутінгу Лепарморію – героєм і антигероєм книг Корінни Хофманн.

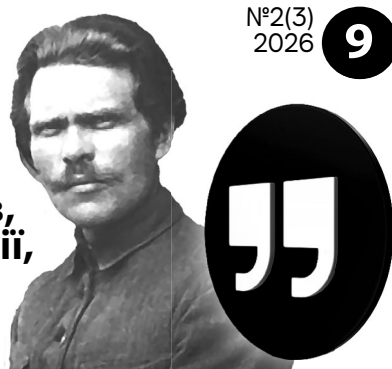
«Воля або смерть!» – найвідоміше гасло махновського руху, що карбувалося на прапорах повстанців.

«Бий білих, поки не почервоніють, бий червоних, поки не побіліють!» – крилатий вислів, що символізує боротьбу махновців на два фронти проти більшовиків та білогвардійців.



Нестор МАХНО (1888 – 1934), український політичний і військовий діяч анархістського спрямування, засновник і командувач Революційної повстанської армії України, провідник селянського повстанського руху 1918 – 1921 років, засновник і фактичний лідер Вільної території, тактик ведення партизанської війни:

«Немає партій, а є купки шарлатанів, які в ім'я власних вигод нищать народ».



● МУЗИЧНА ХВИЛЯ

Якщо козак любить дівчиноньку, то чому ж тоді «вчора із вечора... кращу полюбив»?

Цікаві факти про пісню «Розпрягайте, хлопці, коні»

Світлана РЕПЕТУН, songs.in.ua

На думку українського фольклориста Леоніда Кауфмана народну пісню «Розпрягайте, хлопці, коні» написав Дмитро Балацький у 1918 році. Однак цю версію спростовував Андрій Кінько, доводячи, що пісня була відома в записах фольклористів ще у XIX столітті. Тим часом краєзнавець Віктор Яланський у книзі «Нестор і Галина, розповідають фотокартки» (1999), спираючись на розповідь дружини Нестора Махна Галини Кузьменко, доводить, що автором цього твору є махновець з Полтавщини Іван Негребицький, який її створив у 1917–1920 роках.

ТО «РОЗПРЯГАЙТЕ, ХЛОПЦІ, КОНІ» – МАРШ МАХНОВЦІВ?

Військо Нестора Махна в той складний і суворий час воювало практично з усіма владами і режимами, які тоді існували. Був у «батька» свій оркестр, який складався з двадцяти музикантів-євреїв. Саме вони розучили і вперше виконали нову пісню, що стала улюбленою не лише серед вояків, а й для всього населення України. Дехто називає «Розпрягайте, хлопці, коні» похідним маршем махновців.

Існує версія, що якось у Гуляйполі сиділи в штабі,



«Вона ростом невеличка, ще й літами молода, руса коса до пояса, в косі стрічка голуба...».

засмучені нещодавньою загибеллю в бою соратників, Нестор Іванович, його дружина – вчителька Галина Кузьменко, командири загонів. До кімнати зайшов молодий русавий юнак і звернувся до Махна з проханням прийняти його до

війська. Це був учитель із Полтавщини Іван Негребицький, котрий і запропонував послухати його нову пісню. Своєю красою і мелодійністю пісня вразила, зачарувала повстанців. Невдовзі вона поширилася по всій Україні і стала улюб-

леною серед українців.

Життєва доля її творця склалася досить трагічно. Через кілька років після розгрому армії Нестора

«Із приспівом «Маруся, раз, два, три, калина! Чорнявая дівчина в саду ягоди рвала!» пісня «Розпрягайте, хлопці, коні» вперше зазвучала у виконанні Кубанського козачого хору.

Махна Іван Негребицький був заарештований і засланий в далекий Магадан на 25 років.

Тому в радянські часи пісня вважалася як народна, ім'я автора не згадували. Лише завдяки тодішньому першому секретареві ЦК Компартії України Володимиру Васильовичу Щербицькому, який був щирим поціновувачем української пісні, Іван Негребицький був достроково звільнений з табору.

Невдовзі сталася їхня зустріч, під час якої Володимир Щербицький подякував авторові за чудову пісню.

НЕ ВЗЯЛА КОЛЕЧКА, БО... «ЙТИ ДО СІЧІ ЗГОЛОСИВСЯ»

Справді, пісня й досі живе в народі, звучить як у професійному виконанні, так і на аматорській сцені, у родинному чи дружньому колі. У багатьох, щоправда, виникають питання щодо тексту, змісту пісні. Зокрема, наступні рядки:

Знаю, знаю моя мила,
Чим я тобі не вгодив,

Що учора із вечора
Кращу тебе полюбив.

Якщо козак любить дівчиноньку, то чому ж тоді «вчора із вечора... кращу полюбив»? Він вихваляє красу іншої, щоб образити дівчину? Не було такого серед справжніх козаків, щоб глумитися з коханих. Справді, щось не так. Можливо, як то буває в народних піснях, переставлено чи замінено кілька слів і від того потерпає зміст.

Бо є інше звучання цього куплету:

Знаю, знаю, дівчинонько,
Чим я тебе розрадив:

Що я вчора із вечора
Йти до Січі зголосивсь...

Вимальовується така картина: до села приїждять козаки-запорожці вербувати молодих хлопців до служби в Січі, скуштувати козацької долі, стати захисниками рідного краю. Герой пісні укладає гостей спати, а сам іде копати криницю, щоб залишити односельцям добру пам'ять про себе. Співає він і про свою кохану, яка, дізнавшись про його бажання йти до Запорізької Січі, не дає йому відерця і не приймає колючку, бо дочекається коханого з далеких походів не так просто...

Існують інші варіанти слів пісні «Розпрягайте, хлопці, коні», які, на думку виконавців, краще розкривають характер героїв і народні традиції. Наприклад:

Знаю, знаю дівчинонько,
Чим я тебе розгнівив:

Що я вчора із вечора
Із другою говорив.

Відчутна різниця? Тільки говорив з іншою! А гор-

да дівчина навіть такого не допускає.

Скільки б не існувало варіантів цієї дійсно народної (хоч і авторської) пісні, головне – протягом століття вона залишається однією з найулюбленіших українських пісень.

Цікаві факти про пісню «Розпрягайте, хлопці, коні»

• Як стверджує «Вікіпедія», цю пісню записав і обробив у XX-му столітті відомий фольклорист, хоровий диригент Дмитро Балацький.

• На початку Першої світової війни Володимир Гіларовський на мелодію пісні «Розпрягайте, хлопці, коні» написав «Марш Сибирського полка» (1915).

• У часи громадянської війни мелодія була використана в пісні «По долинам і по взгор'ях».

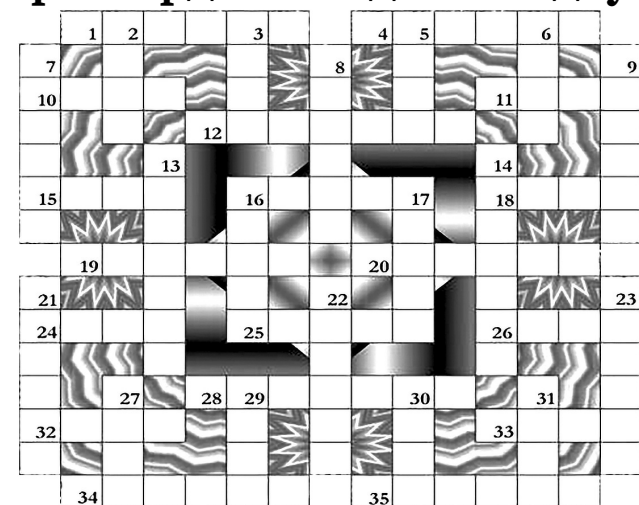
• У Радянському Союзі стала широко відомою після виходу на екрани фільму «Трактористи» (1939). Цікаво, що радянська влада дозволила її виконання, попри «сумнівне» козацьке походження, оскільки вона ідеально лягала в канву бадьорого соціалістичного життя.

• Із приспівом «Маруся, раз, два, три, калина! Чорнявая дівчина в саду ягоди рвала!» пісня «Розпрягайте, хлопці, коні» вперше зазвучала у виконанні Кубанського козачого хору. Світлана звертає увагу на те, що, саме завдяки солісту хору Сергію Чернобаю, пісня набула того енергійного темпу, який ми знаємо сьогодні. До цього вона могла виконуватися як повільна балада.

• **Хто ж така Маруся?** Дослідниця вказує на кілька версій: Маруся як узагальнений образ української дівчини і Маруся Никифорова – відома отаманша часів визвольних змагань.

● ГОЛОВОЛОМКА

Кросворд «Розгадай загадку»



Горизонтально:

1. Срібні птахи на кілочках розмістилися рядочком, ще й чудовий голос мають: як їх б'ють, вони співають. 4. На небі біліє, світліє, а не гріє. 10. Звечора вмирає, вранці оживає. 11. Навчить котик і

облизується ласо. Що занюхав котик? 12. Попереду – різня, позаду – стерня, всередині – пашня. 15. Ліс густий та чисте поле, а на ньому – дві тополі, трохи нижче – два ставочки, між ставочками – горбок, а під горбиком – млинок. 16. Хто йде

Вертикально:

2. Іду – іде, стану – стоїть. 3. Голубе барило увесь світ накрило. 5. Взимку зранку все село білим цвітом розцвіло. 6. Взяли між пальці, би́ли по шапці. Загнали в шпарку по саму шапку. 7. Прилетить крихітка

– буде рада квітка і крихітку тую медом почастує. 8. Сидить Марушка в семи кожухах, хто її роздягає, той сльози проливає. 9. Жувати не жую, а все поїдаю, як усе поїм, з голоду вмираю. 13. Барвисте коромисло через річку повисло. 14. Що залишилося від зниклого Чеширського kota в «Країні чудес»? 16. Крил не має, скрізь літає та ще й куряву підіймає. 17. Не сіяне родиться, а помре – в сіно перетвориться. 21. Не вода, не вино, лється в хату крізь вікно. 22. Яке зерно на оці сходить? 23. Що то за голова, що лише зуби й борода? 27. Повзун повзе, на базар голки везе. 29. На галявині сиділо п'ять кроликів. Мисливець вистрілював і одного вцілював. Скільки кроликів залишилося? 30. Не літає і не ходить, має рота, не говорить. І велика й невеличка, там живе, де є водичка. 31. Їхав волох, розсипав горох, почало світати – нема що збирати.

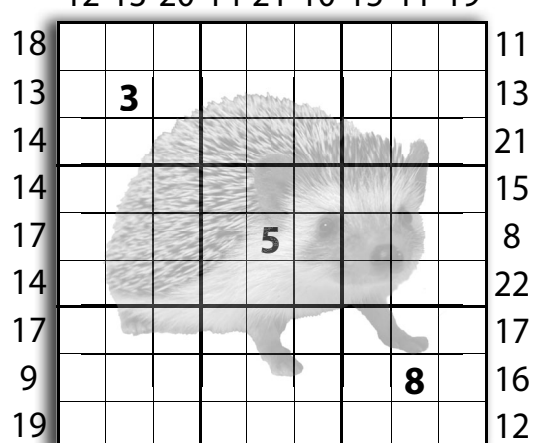
Відповіді – на с. 11

● СУДОКУ

Їжачок

Ігрове поле являє собою порожній квадрат розміром 9х9. Числа за його межами позначають суми найближчих трьох цифр у рядку або стовпчику. Для розв'язання завдання необхідно заповнити головоломку відповідно до звичайних правил sudoku.

12 13 20 14 21 10 15 11 19



Відповіді – на с. 11

Оксана БАЮЛ, 48 років, перша олімпійська чемпіонка незалежної України (перемогла у фігурному катанні на Іграх-1994 в норвезькому Ліллегаммері):
«Я поїхала б на Олімпіаду з українським прапором, я б у нього загорнулась і сказала б усьому світові, що ми – сильні».



Найтитуюванішою спортсменкою в історії зимових олімпіад є норвезька лижниця Маріт Бйорген (на фото), яка здобула 15 медалей (8 золотих, 4 срібні, 3 бронзові). У чоловіків беззаперечним лідером теж є представ-

ник Норвегії – це Уле-Ейнар Бйорндален, у скарбничці якого 14 медалей (8 золотих, 4 срібні, 2 бронзові). За золоту медаль зимової Олімпіади-2026 українським атлетам держава заплатить 125 тисяч доларів. Срібна нагорода оцінена у 80 тисяч, а бронзова – у 55 тисяч «зелених».



● СПОРТИВНА МОЗАІКА



«Повірте, я для цієї людини зірку знімала».

ЛИШЕ ОДНУ ЖІНКУ ЛОБАНОВСЬКИЙ ВПУСКАВ ДО АВТОБУСА «ДИНАМО»

Заборона не поширювалася на Ірину Дерюгіну

Петро ПАС

У новому інтерв'ю Дмитру Гордону тренерка збірної України з художньої гімнастики і власниця «Школи Дерюгінних» 68-річна Ірина Дерюгіна поділилася цікавим спогадом. Відомо, що головний тренер київського «Динамо» Валерій Лобановський принципово не дозволяв жінкам заходити до командного автобуса. Водночас колишня дружина легендарного футболіста, нині 73-літнього Олега Блохіна розповіла, що вона була єдиною, кому наставник дозволяв це робити.

– Я була єдина жінка, яку Лобановський впустив до себе в автобус, – сказала вона.

У 1980 – 1990-х роках Ірина Дерюгіна та Олег Блохін були найзірковішою парою радянського спорту, об'єднавши художню гімнастику та футбол. Пара побралася в 1980-му, коли обоє були на піку слави. Ірина Дерюгіна – дворазова абсолютна чемпіонка світу (1977, 1979), донька легендарної Альбіни Дерюгіної. Олег Блохін – володар «Золотого м'яча» (1975). Дерюгіна підкреслювала, що вони були двома сильними особистостями. Блохіну подобалося, що Ірина не дивилася на нього «знизу вгору», як це робили інші.

– Я просто Олега полюбила: у нас були почуття. Повірте, я для цієї людини зірку знімала, – сказала Дерюгіна, згадуючи про свої почуття до Блохіна.

У 1983 році в подружжя народилася донька Ірина (Іріша), яка пізніше проявила себе в журналістиці та гімнастиці, дотична нині до маминої «Школи Дерюгінних». Через два тижні після пологів Ірина Дерюгіна вже принесла дитину в зал, де пеленала її на роляі під час тренувань.

Через роботу Олега Блохіна тренером у Греції подружжя довго жило на дві країни, що, за словами Дерюгіної, перетворило їхні стосунки на «нудний телефонний роман» та, зрештою, зруйнувало шлюб, який тривав 19 років.

На запитання Дмитра Гордона про причини розлучення Ірина Дерюгіна відповіла коротко: «У нього народилися діти на стороні...».

Також Дерюгіна пояснила, що не могла відмовитися від гімнастики та своєї професії. Вона наголосила, що ініціатива розлучення належала їй.

– У Олега був дуже складний характер. По-перше, він повинен був вдень обов'язково спати. Це створювало складнощі. Я не хочу зараз про це. Це вже минуло», – зазначила тренерка.

За її словами, з часом їхні життєві траєкторії почали розходитися.

«Я йшла по висхідній, у мене все було нормально. А у нього не завжди все виходило. Тримати це все емоційно було дуже складно. Кожна людина собі в якийсь момент щось дозволяє, і в один із моментів, мабуть, щось пішло не так», – підсумувала Дерюгіна.

Як відомо, після розлучення Олег Блохін одружився з молодшою на 16 років Анжелою, яка подарувала легендарному футболісту двох доньок – Ганну (2000 р. н.) і Катерину (2002 р. н.).

Торік у ЗМІ потрапила інформація про скандал: відомий журналіст Ігор Бурбас повідомив, що колишня та теперішня дружини Олега Володимировича збираються судитися за квартиру ексфутболіста. При цьому сам Олег Володимирович – живий – і помешкання належить саме йому.

● ОСОБИСТІСТЬ

«Катували 5 годин і приставили пістолет до голови»

Екстренер збірної України з футболу Мирон Маркевич, якому 1 лютого виповнилося 75 років, свого часу пережив жорстокий напад бандитів

Вадим ТАХТЕРІН

«Знаєте, після п'ятої години катувань, коли не знаєш, чим усе закінчиться, зовсім по-іншому реагуєш на всі проблеми. Коли не знаєш, вистрілить він чи ні, – розповів Мирон Маркевич в інтерв'ю «Українському футболу» про події 2004 року, коли на його дачу у Винниках поблизу Львова вдерлися злочинці. – Тримали пістолет біля голови: «Не говориш, де гроші, – ми тебе кінчаємо!».

За словами тренера, найгірше було, коли злочинці «напилися й накурилися». «Могло «замкнути». Але один був більш-менш адекватний, зупиняв решту. Найстрашніше, що при цьому нічого не



Фото: unian.ua.

«Чому в основі команд так мало наших футболістів? Я вважаю, що треба більше довіряти своїм вихованцям, адже у нас є таланти», – переконаний 75-річний Мирон Маркевич.

платили 10 тисяч доларів, і дві з них я віддав дитячим тренерам. Залишилося вісім – добре, що було хоч щось віддати. Але їм було мало. Перевернули всю хату, стіни по-

«Катували так, що, напевно, будь-хто віддав би все. Але більше нічого не було.

можеш зробити... Троє з них із тюрми не вийшли, а двох я потім бачив – зовні ніби адекватні», – сказав Маркевич.

Як зазначив тренер, бандюгани, ймовірно, думали, що в нього «десь заховані гроші». «Напередодні (у 2004 році Маркевич тренував «Карпати». – Ред.) мені якраз за-

розбивали. Та й катували так, що, напевно, будь-хто віддав би все. Але більше нічого не було», – поінформував Маркевич.

Він додав, що після того інциденту «зовсім інакше на життя дивишся». «Не лякає вже нічого абсолютно», – резюмував Маркевич.

● ЗАПИТАННЯ – ВІДПОВІДЬ

Як визначають відстань, яку пробігає футболіст під час гри?

Усе це робиться завдяки пильним електронним «очам на спині»

Петро ПАС

У футболі відстань, яку набігає гравець, вимірюють за допомогою GPS-трекерів, вбудованих у спеціальні жилети, які носять під формою, або завдяки надсучасним камерам на стадіоні.

Ці пристрої фіксують точні дані про переміщення футболіста, створюючи 3D-модель руху та обчислюючи пройдену дистанцію (включаючи високоінтенсивні відрізки бігу та спринти), що дозволяє тренерам аналізувати навантаження та ефективність кожного футболіста, а також порівнювати їхню роботу з командною статистикою.

ЯК ЦЕ ПРАЦЮЄ:

1. GPS та акселерометри: Жилет із датчиками відстежує кожен рух гравця, записуючи



На Артему Довбику, який забив переможний гол у ворота Швеції (2:1) в 1/8 фіналу Євро-2020, не «ліфчик», а спеціальний GPS-трекер для фіксації дій гравця на полі.

Ось так працює GPS-трекер форварда німецького клубу «Баварія» та національної збірної Англії 32-річного Гаррі Кейна.

дані про його місцезнаходження та інтенсивність бігу. Ту саму функцію виконують і спеціально встановлені камери на стадіоні.

2. Передача даних: Сигнал надходить на приймач, розташований на стадіоні, або зберігається на пристрої для подальшого завантаження (як у камерах).

3. Аналіз: Спеціалізоване програмне забезпечення

обробляє ці дані, надаючи детальну карту переміщень та зведену статистику за матч.

ЩО ЦЕ ДАЄ:

♦ **Фізична підготовка:** Допомагає контролювати рівень втоми та запобігати травмам.

♦ **Тактичний аналіз:** Показує, чи дотримується гравець своєї зони відповідальності, і як багато він працює.

ського футболу – 408, це недосяжний показник для інших фахівців.

♦ **Як футболіст грав за «Карпати» (Львів), СКА (Львів), «Спартак» (Орджонікідзе), луцьке «Торпедо».**

♦ **Як тренер очолював «Торпедо» (Луцьк), «Поділля» (Хмельницький), «Кривбас» (Кривий Ріг), «Волинь» (Луцьк), «Карпати» (Львів), «Металург» (Запоріжжя), «Анжи» (росія), «Металіст» (Харків), «Дніпро» (Дніпро).**

♦ **У 2010-му році Мирон керував національною збірною України в 4 матчах:** тричі українці святкували перемогу і один раз зіграли внічию. Мирон Маркевич – перший і єдиний на цей час тренер збірної України, який не зазнав з нею жодної поразки.

♦ **Навіть у віці 70+ років грав за ветеранську збірну України,** демонструючи високий футбольний інтелект.

♦ **Мирон Богданович відомий як «старий бітломан».** У 2007 році під час візиту «Металіста» до Ліверпуля відвідав музей Beatles, оскільки є прихильником гурту з юності. «Гріх було не скористатися таким моментом». Окрім них, любить «Rolling Stones», Елвіса Преслі та Моцарта, зберігаючи колекцію вінілових платівок.

♦ Окрім футболу та музики, захоплюється рибальством.

♦ Допомагає українським військовим, часто відвідує Харків.

♦ Мирон Маркевич є чесним громадянином Харкова та рідних Винників.

♦ **Індивідуальна оцінка:** Дозволяє оцінити внесок кожного гравця в гру, незалежно від статистики голів чи передач.

Зазвичай, професійний футболіст за 90 хвилин матчу пробігає 10 – 12 кілометрів, іноді – й більше, залежно від позиції та інтенсивності гри. Центральні півзахисники та

Зазвичай, професійний футболіст за 90 хвилин матчу пробігає 10 – 12 кілометрів.

опорники долають найбільше кілометрів. Наприклад, хорват Лука Модріч у складі «Реала» у віці вже за 30 років відзначався своєю неймовірною працездатністю та здатністю пробігати від 12 до майже 14 км за матч, оскільки його роль вимагала великого обсягу роботи.

Воротарі, звісно, долають найменшу відстань – від 2 до 4 км – оскільки вони покривають значно меншу площу поля.



Україну на «Євробаченні 2026» у Відні представлятиме співачка Leleka (Вікторія Лелека). У фіналі нацвідбору за пісню Ridnum («Рідним») вона отримала від журі та глядачів по 10 балів у голосуванні.

Шерон СТОУН, 67 років, знаменита голлівудська акторка, яка здобула міжнародну славу роботою в голлівудському блокбастері «Основний інстинкт»:
«Мел Гібсон сказав мені, що я надто стара, щоб грати поруч із ним... хоча він на два роки старший за мене. У Голлівуді чоловік може мати шістдесят і цілувати на екрані жінку тридцяти



років. Але якщо жінка наважеться на те саме – її висміють. Мені також не вдалося уникнути цього правила. Мене вважали надто атлетичною, надто сильною, надто справжньою. Ну що ж, знаєш що? Я залишаю все це собі. Я краще буду «надто», ніж стану невидимою».

КОХАННЯ ЗНАМЕНИТИХ

«Мені найбільше бракує її сміху...»

Закінчення.
Початок – на с.12

Соня ПОЦІЛУЙЧИК

СМЕРТЮ СМЕРТЬ ПОДОЛАЛА

...Березень 2009 року. Відома акторка театру і кіно Наташа Річардсон (мюзикл «Кабаре», фільми «Пастка для батьків», «Господина покоївка», «Нелл») бере урок катання на лижах для початківців у Мон-Тремблані (Канада). Лагідний схил. Незначне падіння. Вона підводиться, сміється й каже, що все гаразд. Жодних видимих травм. Жодної тривоги.

Проте через кілька годин з'являється сильний головний біль. А вже наступного дня лікарі констатують смерть мозку.

Причина – епідуральна гематома. Підступна травма, відома своїм «світлим проміжком»: людина здається здоровою, доки внутрішня кровотеча непомітно погіршує стан. Її чоловік, Ліам Нісон (зірка «Списку Шиндлера», «Реального кохання», «Забраного»), приїхав одразу. І мусив зіткнутися з немислимим. Ліаму довелося ухвалити найболючіше рішення у житті – дозволити припинити підтримку життєвих функцій. Згідно з їхньою давньою домовленістю, якщо хтось із них опиниться у вегетативному стані, інший повинен «відключити систему». Двоє синів прийшли попрощатися з матір'ю.

Наташа Річардсон померла 18 березня 2009 року у 45-літньому віці. Її органи – серце, нирки і печінку – передали для донорства, що врятувало життя трьом іншим людям...

Одного дня Наташа була поруч. Наступного – її не стало. І жодні бажання, молитви чи спроби «переграти» минуле не могли її повернути. Але те, що в нього було – і що він матиме завжди – це ті шістнадцять років кохання. Спогади про їхню вибухову хімію, коли вони зустрілися на Бродвеї в 1993 році, граючи разом у «Анні Крісті». Проте, як вона прилетіла до Польщі, аби відвідати його під час зйомок «Списку Шиндлера». Їхнє весілля на фермі в північній частині штату Нью-Йорк у липні 1994-го, де вона здивувала його, виконавши пісню Вана Моррісона «Crazy Love», після таємних уроків вокала. Народження їхніх синів. Звичайні моменти, з яких складається спільне життя...

Він кохав її всім серцем. Але в одну мить світ Ліама Ні-



На цій світлині із жовтня 2008 року Наташа Річардсон та Ліам Нісон прибули на Лондонський кінофестиваль BFI 52. Вони й не підозрюють, що до трагічного дня залишилося кілька місяців...

сона зруйнувався. Упродовж багатьох років після трагедії він приховував своє горе. З головою поринув у роботу. Виховував синів – Мікала (1995) та Деніела (1996), яким було лише тринадцять і дванадцять, коли вони втратили матір. Він рідко говорив про Наташу публічно, хіба що повторював, що її смерть «ніколи не здавалася йому реальною, здавалося, ось відчиняться двері, вона знайде, як зазвичай покладе ключі на стіл і скаже: «Привіт!»

«ЖИВІТЬ І КОХАЙТЕ КОЖЕН ДЕНЬ ТАК, НІБИ ВІН ОСТАННІЙ»

Але у 2016 році – через сім років після смерті Наташі – Ліам Нісон зробив те, що трапляється з ним надзвичайно рідко. Він відкрився. Опублікував у Facebook допис, присвячений своїй покійній дружині, разом із їхнім спільним фото. І те, що він написав, зупинило інтернет.

Бо це було не просто про горе. Це було про те, чому навчило його горе щодо кохання.

«Кажуть, що найважча річ у світі – це втратити того, кого любиш. Того, з ким ти старів і за ким спостерігав кожен день. Того, хто навчив тебе любити... Живіть і кохайте кожен день так, ніби він останній. Бо одного разу так і буде. Говоріть тим, кого любите, що ви їх любите – щодня. Не сприймайте жодну мить як належне, – **написав Ліам Нісон.** – ... Я розмовляю з нею щодня біля її могили... Приходжу туди до-

сить часто, тому розмовляю з нею так, ніби вона поруч. Не те щоб вона мені відповідала, але я продовжую це робити... Вона приносила мені стільки радості. Вона була моїм усім. Ті 16 років нашого шлюбу навчили мене, що таке безумовна любов.

Мені найбільше бракує її сміху. У неї був найбільш заразливий сміх у світі. Він змушував тебе відчувати, що все буде добре... Ми маємо зупинитися і бути вдячними за своїх партнерів. Життя дуже коротке... Одного разу, коли ви відірвете погляд від свого телефону, їх може вже не бути поруч».

Говоріть тим, кого любите, що ви їх любите – щодня.

Ліам Нісон так і не одружився вдруге. Друзі кажуть, що він досі носить обручку. Так, через понад десять років, коли сини вже стали дорослими, голлівудській зірці приписували нетривалі романи, зокрема, і зі знаменитою колегою по акторському цеху – Памелою Андерсоном.

Але в жовтні 2024 року актор заявив, що остаточно зав'язав із побаченнями – він вірний пам'яті про Наташу. Зірковий актор наголосив, що, не маючи романтичних стосунків, більшу частину часу він проводить за роботою, читанням і «простими речами», наприклад, дивиться фільми

зі своїми дорослими синами Мікалом і Даніелем. Озираючись на життя, яке він побудував зі своїми синами, Ліам Нісон наголошує: «Я думаю, Наташа пишалася б».

У ФІЛЬМІ БАТЬКО І СИН ЗНОВУ ПРОЖИВАЛИ ВЛАСНИЙ БІЛЬ ПЕРЕД КАМЕРАМИ...

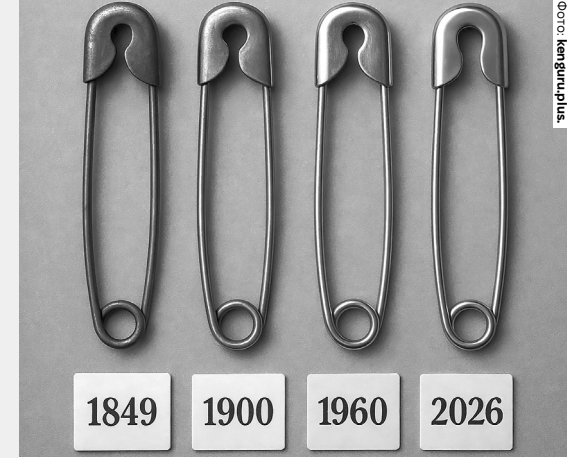
У 2018 році стало відомо, що старший син пари, Мікал, офіційно змінив своє прізвище з Нісон на Річардсон. На той момент йому було 23 роки. Це не було актом протесту чи сварки з батьком. Навпаки, Ліам Нісон повністю підтримував це рішення. Основною метою було вшанування пам'яті матері та збереження її імені в історії кінематографа через нове покоління.

Бабуся Мікала, легендарна актриса Ванесса Редгрейв, пояснила це так: «Він зробив це не тому, що хотів уникнути слави свого батька, яка величезна. Він хотів тримати свою матір поруч із собою – адже вона була чудовою актрисою, і ми всі за нею дуже сумуємо».

Символічно, що у 2020 році Ліам та Мікал зіграли разом у фільмі «Зроблено в Італії» (Made in Italy). Сюжет стрічки дивовижно перегукується з їхньою реальною історією: за сценарієм батько та син намагаються впоратися зі смертю дружини та матері, ремонтуючи старий будинок у Тоскані.

Ліам Нісон згадував, що зйомки були дуже емоційними для обох, адже їм фактично довелося знову проживати власний біль перед камерами.

МАШИНА ЧАСУ



Шпилька – приклад досконалості, яка не потребує змін.

ВИНАХІД ЗА 15 ДОЛАРИВ, ЯКИЙ ЗНАЄ УВЕСЬ СВІТ

Ім'я Волтера Ганта (1796–1859) навряд чи часто з'являється у підручниках з історії. А дарма. Бо саме цей чоловік подарував світу річ, без якої ми й досі не уявляємо побут – звичайну... англійську шпильку

Орися РИСЬ

Середина XIX століття. Волтер Гант – американський винахідник, який постійно щось конструював, але постійно мав фінансові труднощі. Одного дня він заборгував другові 15 доларів – на той час не дрібниця. Думаючи, де взяти гроші, він машинально крутив у руках шматок латунного дроту. І саме в цей момент народилася ідея! Зігнутий дріт, що замикається сам у собі, має пружину та захищає пальці від уколів. Просто. Геніально. Надійно.

10 квітня 1849 року Гант отримує патент. Згодом продає його компанії за 400 доларів (сьогодні це приблизно 15 тисяч «зелених»). Борг повернуто. Проблема вирішена.

Волтер Гант створив сучасну, безпечну версію шпильки, якою ми користуємося й сьогодні

А шпилька – залишилася з нами назавжди. До цього люди користувалися небезпечними та нестійкими шпильками. Так, ще в античності існували фібули, але саме Гант створив сучасну, безпечну версію, якою ми користуємося й сьогодні – без пафосу, без прагнення слави, просто з потреби вижити.

Ця історія нагадує: іноді найбільш винаходи народжуються не в лабораторіях, а з боргів, турбот і дуже людських проблем.

Звичайна шпилька. Незвичайна історія. І один чоловік, про якого варто пам'ятати.

ВІДПОВІДІ НА СУДОКУ «ІЖАЧОК»

12	13	20	14	21	10	15	11	19	
18	1	8	9	4	7	5	6	2	3
13	6	3	4	9	8	2	1	5	7
14	5	2	7	1	6	3	8	4	9
14	8	1	5	3	4	9	7	6	2
17	9	6	2	8	5	7	3	1	4
14	4	7	3	6	2	1	5	9	8
17	7	4	6	2	1	8	9	3	5
9	3	5	1	7	9	4	2	8	6
19	2	9	8	5	3	6	4	7	1
12	18	15	14	13	18	15	18	12	

Передплатний індекс: 38036
Ідентифікатор медіа: R30-06106
Віддруковано: Поліграфічне видавництво «А-Прінт» ТОВ «Дім», м. Тернопіль.
Тел.: (0352)52-27-37, (067) 352-18-51, сайт www.a-print.com.ua
Тираж випуску: 5356.
Замовлення № 195.

ЦІКАВА Читанка
Місячник «Цікава читанка»
www.volyn.com.ua

Засновник: Товариство з обмеженою відповідальністю «Газета «Волинь».
Місцезнаходження видавця: 43025, м. Луцьк, просп. Воли, 13. **Поштова адреса, за якою здійснюється редакційний контроль:** вул. Ковельська, буд. 2, м. Луцьк Волинської області, 43016.
Головний редактор і відповідальний за випуск – ЗГОРАНЕЦЬ Олександр Олександрович.
Зареєстрована 10 квітня 2025 року.
Набрана і зверстана в комп'ютерному центрі ТЗОВ «Газета «Волинь».

E-mail: tsikava.gazeta@gmail.com, reklama.volyn@gmail.com
Телефони редакції:
066 82 47 160, 096 77 31 037
ТЗОВ «Газета «Волинь»
п/р UA83305299000026007000803281
КБ Приватбанк, МФО 305299, ЄДРПОУ 02471695
Друк офсетний. Обсяг – 3 друковані аркуші



№2(3)
2026

12

“



Ясунарі КАВАБАТА
(1899–1972), японський письменник, лауреат Нобелівської премії миру з літератури 1968 року:
«Зустріч за чаєм – та ж зустріч почуттів».



У Японії «розбитий посуд не викидають. Його дбайливо відновлюють, заповнюючи тріщини золотим лаком. Ця техніка називається кінцугі. Так недосконалість перетворюється на унікальну рису, що додає предмету особливої краси та цінності. Шрами стають не вадами, а частиною історії.

Згадайте про це, коли відчуєте себе «розбитими». Можливо, саме ваші тріщини роблять вас сильнішими й унікальними.

Традиційно для японської чайної церемонії (тяно-ю) вхід до чайного будиночка робили дуже низьким (близько 60-90 см), щоб кожен, хто заходить, мусив схилитися. Це символізувало рівність: навіть самураї мусили залишати свої мечі зовні, оскільки зброї не було місця в атмосфері миру та гармонії.

● МУЗИЧНА ХВИЛЯ

«Вийшла, вийшла дівчинонька в сад вишневий воду брать...»

Якщо козак любить дівчиноньку, то чому ж тоді «вчора із вечора... кращу полюбив»?

Цікаві факти про пісню «Розпрягайте, хлопці, коні» – на с. 9

● КОХАННЯ ЗНАМЕНИТИХ

«Завдяки Наташі я знаю, що таке безумовна любов», – каже Ліам Нісон про покійну дружину Наташу Річардсон.

«Мені найбільше бракує її сміху...»

«У неї був найбільш заразливий сміх у світі. Він змушував тебе відчувати, що все буде добре», – так каже про свою дружину Наташу Річардсон (1963 – 2009) її зірковий чоловік – 73-літній Ліам Нісон

Соня ПОЦІЛУЙЧИК

Історія кохання Наташі Річардсон та Ліама Нісона – одна з найпрекрасніших і водночас найсумніших у Голлівуді. Їхній роман тривав майже 16 років і завершився раптовою трагедією...

Зворушлива розповідь – на с. 11

● НЕЗАГОЙНА РАНА

«Подбай про дітей...» – останнє прохання захисниці «Азовсталі»

Ці слова коханої стали для нього обіцянкою, яку він виконує щодня. В травні 2022-го він мусив сказати її донькам те, чого не має вимовляти жоден дорослий: їхня мама більше не повернеться

Наталі БЕРРІ, life.pravda.com.ua

Вони познайомилися у полку «Азов». Марина Алексюк мала двох маленьких доньок, Олену та Олександру. Микола Іванченко теж мав доньку, Мілану. Війна звела їх – і війна розлучила. Марина служила майстринею ремонтної майстерні зенітно-ракетного дивізіону, але прагнула вміти більше – захищатися, стріляти, виживати. Микола навчав її цього на полігоні, хоча в душі найбільше хотів одного – щоб вона ніколи не мусила застосувати ці навички.

Він бачив у війні мото-

Війна їх познайомила – і їх розлучила. Тепер Микола дбає про доньок коханої, яку вбили росіяни.

рошну реальність, вона – свій обов'язок.

У 2021 році, після завершення трирічного контракту з «Азовом», Микола став до лав морської піхоти, а родина переїхала з Маріуполя до Бердянська. Марина підписала п'ятирічний контракт з «Азовом», тож Микола залишався з дітьми, поки вона служила на базі й

приїжджала додому на вихідні.

24 лютого 2022 року підрозділ Марини перекинули на «Азовсталь». Микола благав її вийхати.

– Ти ж знаєш, що я маю бути тут, – спокійно відповіла вона.

6 березня зв'язок обірвався. Перед тим Марина встигла сказати: «Я люблю тебе. Подбай про дітей».

“ Я молив Бога забрати частину мого життя, аби лише врятувати її.

Микола впав на коліна і заплакав. «Я молив Бога забрати частину мого життя, аби лише врятувати її», – каже він.

Він хотів вирушити на «Азовсталь», але друзі застерегли його: тих, хто намагався прорватися з рятувальними місіями, розстрілювали на блокпостах.

Закінчення – на с. 5

● ГУМОРЕСКА

«Оце погуляла!»

В'ячеслав ДАНИЛЕНКО

Сиджу в поліції сама, Без подруг і без грошей, А тут ще слідчий, лейтенант, Попався нехороший.

Розпитує і пише все У протокол старанно, Питає, п'яною чому Я вийшла з ресторану?

І що, запитує, таке Зробити я хотіла, Коли в машину за кермо Я нетвереза сіла?

Куди я їхала, чому В фонтані опинилась, Та де техпаспорт і права, Нарешті, мої ділись?

І не дає той лейтенант Подумати хоч трішки... Я звідки знаю? Я прийшла До ресторану пішки.

ПРО АВТОРА:

В'ячеслав Даниленко (на фото) – пенсіонер Збройних Сил України. Народився і мешкає в передмісті Харкова. Ще зі шкільних років почав розповідати гуморески Павла Глазового, Степана Олійника, Степана Руданського в колі друзів та із самодіяльної сцени. Шкодував, що багато цікавих тем не зачепили ці гумористи і, згодом, ризикнув сам зримувати кілька жартів. Публікувався в журналі «Дніпро» та регіональних виданнях.

...А все розпочалося зі дзвінка цієї білявої пані на «102»: «Алло! Тут така справа... Вас залишилось «101».